

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Illustrissimi Domini Simonis De Fierlant, Hispaniarum Ac
Indiarum Catholico Regi, In Hispania Ac Belgio, A Concilio
Status, Brabantiae Cancellarii, Catholico Ab Affectu
Tractatus, Quo, Clarissime ...**

Fierlant, Simon de

Coloniae Agrippinae

Articulus III. Tertius Cuniculi primi anfractus. Peccatoribus, etiam non
Consuetudinariis, differenda est Absolutio Sacramentalis, ad mortem
usque.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37059

ARTICULUS III.

Tertius Cuniculi primi anfractus.

Peccatoribus, etiam non Consuetudinariis, differenda est Absolutio Sacramentalis, ad mortem usque.

Hunc ubi titulum legerint, impetum in me, scio, pariter facient Trium-Viri, fremunt, calumniarum postulabunt, instabunt, quo libro, quo capite, quo folio, horrendum adeò dogma, non studiosè docuerint, sed vel semel attigerint: locum hunc nisi proferam, & omnes hujus dogmatis apices, turpissimi me mendacii, manifestæque calumniæ planè esse convictum, qui Viris optimis nequiter id per summam injuriam affingam. Mitius, Viri optimi, & moderatius, id ego non dico, nec horrendum adeò, ut meritò vocatis, dogma nequiter vobis affingo, quasi apertè illud in libro aliquo, capite, aut folio, & perfrixtâ fronte doceatis; imò tam aliena hæc à me est calumnia, ut nec ullam ejus suspicionem in cujusquam animo residere velim. Quare hic primo in limine animi mei sensa palam profiteor, & vos ipsos, quorum maximè interest, testes adesse & audire volo. Ita ergo habete; peccatoribus promiscuè omnibus, etiam non Consuetudinariis Absolutionem Sacramentalem ad mortis usque, aut extremæ necessitatis articulum differendam, apertè docere vos, non dico; quid vultis clarius? Quid ergo?

ergo? Huc vos per sinuosos cuniculi anfractus re ipsa tendere, huc vestra studia collimare, huc vestra denique dogmata facere, id dico, id hoc articulo demonstro, atque, ut intelligatis æquiores me propè esse vobis, quam vobis vos sitis ipsi; utinam quidem per vos ipsos integrum mihi esset, in aliquam vestri excusationem, ignorantiam prætexere, & dicere, insciis fortasse vobis, nec fatis scientibus, id fieri, ut ad tam exitialem terminum incauti festinetis; & commodè profectò ego præsertim id dicerem, qui cunicularios vos feci, & nihil pronius sit, quam, ut qui sub terra fodiunt, & solem non vident, nec ubi sint, sciant, nec quà eant, aut quò denique perventuri sint: sed, ut dixi, per vos ipsos id mihi non licet: nam de ignorantia malè nimis meriti estis, quam ut ab hac præsidium aliquod sperare possitis; & in vobis vincibilis valdè ea sit, & admodum crassa necesse est, cum nec cæci vos planè sitis, & ut cæcutiretis aliquantulum, sat lucis affuderit Franciscus Simonis, ut id ipsum videretis. Sed frustra nempè ipse sol luceat, & aquilini mihi sint oculi, si clausis ego tamen oculis cæcitatem affectem.

Hæc ad illos: nam te, Lector, si gravè non sit, ad subterraneos iterum cuniculariorum nostrorum labores lustrandos invito: novi flexus, novæ subeundæ ambages, res agitur nova, & oblique fatis; nam quo horrendum magis est, quod moliuntur, hoc profundius fodiendum, hoc cautius dissimulandum est.

Con-

Consuetudinarius , quem articulo præcedenti absolvendum Trium-Viris stitimus , inani Absolutionis accipiendæ spe sæpè , ut vidimus , delusus , consuetudinem peccandi denique exiit , quando eâ durante , nisi *extrema id postulante necessitate* , absolvendum se aliquando prorsus desperabat : adest nunc iterum hoc articulo , sed jam non , ut ante , Consuetudinarius , sed unus de promiscuo peccatorum grege , & meliori , & certâ propè spe , sacrum Pœnitentiæ tribunal subit , vulnera aperit , medicinam orat ; an accepturus sit , videamus.

§. I.

PECCATORIBUS ETIAM NON
*Consuetudinariis differenda est Absolutio ,
 donec moraliter certò constet de eorum Con-
 versione interna , & sufficienti Disposi-
 tione.*

HOc saltem , Trium-Viri , dogma & est vestrum , & vestrum , opinor , agnoscitis ; certè agnoscere debetis : & quam ego id sine calumnia asserere possum , tam vos sine fuce , ne gravius quid dicam , negare non potestis : stant contra vos irrefragabiles testes , libri vestri : & moralis quidem Christiana pag. 126. tuis te verbis , P. Ægidi , convincit ; *ut Sacerdos Pœnitentem*
absol-

absolvat, requiritur primò, ut videat, quæ culpa præcessit: deinde, quæ sit Pœnitentia secuta post culpam: tum ut absolvat illum, quem videt gratia Dei compunctum: nisi enim per opera Pœnitentiæ Sacerdoti CONSTET de interiori contritione pœnitentis, quam in ipso operatur Deus, & per quam externis operibus indicat, eum se recipere in gratiam, non erit vera Absolutio Sacerdotis præsentis. Moralem Christianam Moralis tutior corrigere visa est, sed visa tantum; nam revera non tam sublatum errorem, quam magis involutum, nec minus veneni, sed tectius propinari, & ego in priori meo libello, & in suis scrupulis Cornelius, clarè ostendimus, & ab utroque hoc nomine meritò vapulasti. Eandem mentem tuam nihilo obscurius, aliquantò etiam manifestius expressisti in iis Thesibus, quas anno 1676. Moralis tuæ veluti Apologeticas, & contra Franciscum Simonis vindices ad S. D. N. beatæ memoriæ CLEMENTEM X. Romam misisti; necdum scilicet in caput tuum Roma tonuerat, aut ad Vaticanos allisa scopulos cymba tua naufragium fecerat: hîc Thesi 2. ita doces: *in diversis Pœnitentibus diversa occurrunt, quæ si PERSUADEANT Pœnitentem dispositum, ita ut nihil consideratione dignum sit pro opposito, prudenter Confessarius acquiescit, & eum debite reputat dispositum. Et quamvis reflexo intellectu hæc omnia adhuc judicet posse deficere, id non obstat MORALI CERTITUDINI, QUAM IN HAC MATERIA, SECLUSA NECESSITATE, DESIDERAMUS.*

Con-

Consonat P. Ægidio symmysta ejus Macarius, nec uno in loco, sed toto passim, ubi fert occasio, examine Pentalogi. Sed D. Gummarus multò assurgit altius, & utrumque non exæquat modo, sed superat, cum tamen ob eximium suum characterem magis unus sapere, quam duo inferioris notæ Theologi, errare minus deberet: longum erit locos ejus corradere omnes, ita enim fusè, ita operosè, ita sæpè inculcat, ut magna methodi pars ei describenda sit, qui hanc rem exhaurire penitus velit. Nos seligemus aliqua, ex quibus de reliquis fieri possit conjectura, nec pigebit aliquantò diutius inhærere; longius enim, quam, primâ fronte videatur, doctrina hæc respicit, & plus ruinæ Sacramentali formæ, quam putetur, hac parte cuniculus noster minatur; fallor, an id fortasse rationis est? cur huic parti operosius insuder.

Ipsò jam statim libri initio dicendorum deinde fundamentum hoc pag. 2. Hypothesi 4. jacet: *illum, de cujus sincero dolore vel proposito MERITO DUBITATUR, absolvere citra necessitatem nequaquam licet.....* venenum latet sub his vocibus: *merito dubitatur*: de quarum explicatione & nos merito dubitaremus, nisi mentem ejus clarius expressam tractatu 2. & 3. haberemus: nam & ipse Gummarus ad eos tractatus veluti ad geminos Hypotheseos suæ interpretes Lectorem remittit, dum ait: *quæ contra hanc Hypothesim statui possent objectiones, sub finem tractatus secundi & tertii refelluntur, & non parum simul ELUCIDATUR hæc Hypothesis*: ut ad eò
 irasci

irasci nobis non debeat Vir eximius, si, quæ obscurius in Hypothesi loquebatur, ea ad illorum tractatum lucem, jam elucidata legamus: in hoc rei vertitur cardo, ut aptè, & ad Gummari sensum, vocolæ illæ merito dubitatur intelligantur: id agamus.

Tract. 2. pag. 197. hunc sibi, & merito, nodum objicit, si non liceat extra necessitatem absolvere Pœnitentem, de cuius dispositione DUBITATUR, numquam licebit eum absolvere, quia semper manebit tale DUBIUM, cum dispositio sit in animo Pœnitentis. Optimè, non poterat verbis clarioribus proponi objectio, ut planè contra Hypothesin quartam pugnare intelligeretur, age Gummare, si per dubitare id intelligis, iudicium suspendere ob defectum motivi in alterutram partem præponderantis, nodus Gordius non est, nec ferro regio opus est: sed tibi aliud nempe mysteriosum illud dubitare significat; moralem nempe abesse certitudinem, & adesse prudentem formidinem; ita enim ad dictam objectionem respondes: suffragabor facile hinc confici, quod adipisci nequeamus certitudinem omnimodam, imo nec eam, quam Physicam vocant ast quàm optimè cum eo componitur CERTITUDO MORALIS. Viden' idem esse Gummario dubitare, & abesse certitudinem moralem? Negat semper mansurum tale dubium, quod urgebat objectio, quia non semper aberit certitudo moralis, ut supponit, non probat, responsio; hæc ex tractatu secundo: adeamus nunc tertium, nam cum, ut vidinaus, alterum suæ mentis voluit

voluit esse interpretem. Pag. 294. ita ex se ipso quærit *quandonam adest justa ratio DUBITANDI de pœnitentis dispositione, ut propterea à Confessario sit examinandus? &, respondeo, inquit, tum examine opus esse, ubi neque confessio, neque confessionis modus, nec alia præstant Confessario MORALEM ILLAM CERTITUDINEM (de qua) (nota) in Hypothesi quarta quod Pœnitens ad Sacramentum cum effectu suscipiendum sit sufficienter dispositus: teneo te hic, Gummare, & ita pressè teneo, ut nusquam elabi possis; lego, relego, iterumque & iterum totam Hypothesin quartam, & singula verba excutio, nec certitudinem Moralem invenio, & de certitudine tamen Morali Hypothesin quartam agere testatur tractatus tertius, hoc est ille, per quem, ut ais, elucidatur hæc Hypothesis. Obsecro hic te Lector geminos tuos oculos commoda: en tibi totam hypothesim: Non licet administrare Sacramentum dum materia est verè DUBIA, quamquam alia haberi nequeat; nisi tam irreverentiæ periculum, quam alia indè secutura incommoda, justa excuset necessitas. Unde illum, de cujus sincero dolore vel proposito merito DUBITATUR, absolvere citra necessitatem nequaquam licet: sicut nulla urgente necessitate, liquore, de quo, an sit aqua, ambigitur, baptizare inhibetur. Secus dicendum, dum justa necessitas (qualis dubio procul est extrema) aliud cogit, quia V.G. alioquin absque Baptismate quispiam decessurus foret. En tibi Hypothesin totam, singulas literas, apices singulos, aut*

me multum & oculi & manus fefellerunt, ex ipsa metho-
do fideliter descripsi, nec tamen certitudinem morale m-
scripsi: tu Lector, si fortasse sagacior sis, scrutare diligen-
tius, aut potius tu Gummare latitantem illam certitudinem
moralem nobis exhibe, & è latebris suis in lucem trahe;
bene habet, Lector audi Gummarum in sua Apologia
pag. 62. ubi Hypothesin quartam, quam mirum quan-
tum depercat, suis iterum partibus integram proponit;
tum sic explicat: *talia igitur postulo, quæ dubium de sincero
dolore & proposito possint prudenti Confessario abstergere;
neque tamen volui hæc intelligi de quocumque DUBIO, sed de
DUBITATIONE ejusmodi, qualem Vir prudens, ubi de alterius
Conscientia agitur, in re ista considerare debet. Non est pro-
inde, quod quisquam mihi objiciat, nos de nostra ipsorum
conversione numquam habere certitudinem omnimodam, ac
proinde minus habere de alterius: nam lubens fateor, non opus
esse certitudine illa omnimoda: atqui, ut bene hic subdit
speciminum auctor, certitudo infra omnimodam nulla est
præter moralem; hanc ergo requirit Gummarus, hanc
vult dubium de sincero dolore & proposito abstergere, ut adeo
Hypothesis quarta, illum, de cujus sincero dolore vel proposito
merito DUBITATUR, absolvere citra necessitatem nequaquam
licet, non parum per tractatum 2. & 3. imo & Apologiam
elucidata in hunc denique sensum recidat; illum, de cujus
sincero dolore vel proposito NON HABETUR MORALIS CERTI-
TUDO, absolvere citra necessitatem nequaquam licet: atque
ita*

ita moralem certitudinem demum invenimus, quam in Hypothesi quarta diu frustra quærebamus. Nec mirum nam quis *certitudinem* sub verbo *dubitare* latere suspicaretur. At quæ est ista, merito dicat aliquis, involuta nimis nec sincera satis scribendi ratio? verum quid tu his facias? cunicularii sunt, & sub terra id hominum genus laborat; & illud scimus vitiosas merces copiosius numquam distrahi, quam sub vesperam.

Habemus Gumhari sententiam, imo & Macarii, nam præter alia quæ habet passim alibi Hypothesin illam *fir-
mam esse, nec ullo laborare vitio, certam & indubitata-
esse regulam* contendit; audiatur: *sequitur*, inquit pag. 102.
FIRMAM quoque esse Hypothesim, NEC ULLO LABORARE
VITIO Hypothesim non licet administrare &c. . . .
tum ubi eam totam descripsit ita prosequitur *Hypothesis illa
est REGULA tradita quoque ab Eximio Domino Huyghens,
& TAM CERTA ut nec in ulla (fortè illa) supra-citati Au-
tores qui scripserunt contra Methodum aliquid reprehenden-
dum sciverint, sed tamquam CERTAM & INDUBITATAM
transierunt, adeoque illam probare supervacaneum judico.*
Hæc ille, sed quod ait tam certam esse *ut nec in illa supra-
citati Authores, qui scripserunt contra Methodum, aliquid
reprehendendum sciverint, sed tamquam certam & indubita-
tam transierunt*, quâ veri specie dixerit, non video; certè,
ut de aliis taceam, suprâ citat Francisum Simonis, & ho-
nestè, suo more, magnum calumniatorem vocarat, nec
V 2 strictim

strictim ille tamen, aut obiter hanc Hypothesim vellicavit; sed pag. 108. & sequentibus toto dogmate 17. eam impugnat acriter, & in originem, consecutaria, scopum, suas veluti in partes minutius anatomizatam Sanctissimo D.N. suppliciter exhibet; si hoc est nihil in illa reprehendere, & tamquam certam & indubitam transire, me quoque inter illos otiosè transeuntes numerare poterit; cæterum mordicus admodum Hypothesi Gummariæ adherere eum necesse est, qui mendaciis etiam eam tuetur.

§. 2.

EXCUTITUR DILIGENTIUS

Moralis illa certitudo, & quanta esse debeat ex mente D. Gummari: ubi de ineptis ejus similitudinibus.

DUriorem nobis bolum, Gummare, obtrusisti, quam ut tam cito digeratur; & amarum post se acerbumque Christiano palato saporem relinquit: longius enim, ut dixi, quam primâ fronte videatur, doctrina hæc respicit; vidit id Autor Speciminum, & notabilis, inquit, *hæc est doctrina, quia vix aut ne vix quidem contingit, ut possit moraliter certo constare de illa dispositione, alioqui enim sequeretur, eum, qui modo erat in statu peccati mortalis, fieri moraliter certum de sua justificatione: nam de*

po-

*potestate Sacerdotis, & intentione absolvendi ordinariè
 constat moraliter certò. Illam autem certitudinem pro-
 priae justitiæ, citra revelationem divinam, vix audent
 Theologi adscribere Viris etiam Sanctissimis, territi variis
 locis Scripturæ sacræ, SS. Patrum & Concilii Tridentini
 parum faventibus illi Doctrinæ. Vidit Franciscus Simonis;
 nec malus dialecticus hoc confectarium deducit pag. 108.
 ergo si casum justæ necessitatis excipias, numquam licet Sacer-
 doti absolvere peccatorem: nec venit huic auctori ea confi-
 dentia, ut nudè sua asserat, adversariorum illa laus est, nec
 invidemus; sic ergo pergit: etenim si justa necessitas absit,
 non licet Sacerdoti absolvere peccatorem, de cujus conver-
 sione, seu sufficienti dispositione non habet iudicium moraliter
 certum, atque expers omnis formidinis prudentis: atqui
 citra divinam revelationem iudicium illud numquam habebit:
 neque enim potest esse certior de interna conversione peccatoris
 sufficienti ad Absolutionem, quam peccator ipse, atqui nemo pec-
 cator, quamvis doctus, & sapiens citra divinam revelationem
 de ista conversione sua certus esse potest moraliter, ita ut nullus
 prudenti formidini sit locus. Postremam assumptionem, si esset
 animus disputare, possem profecto & Scripturæ sacræ &
 SS. Patrum & Theologorum auctoritate exhibere probatissimam:
 sed nihil est opus; cum quilibet per se videat consequens
 alioqui fore, ut qui modo erat indubitatus Dei hostis, citra
 divinam revelationem fiat de sua gratia certus, ita ut non
 possit*

possit prudenter de ea formidare : securitatem hanc viris quibusdam raris atque eximiis Sanctitate adjudicarunt quidam Theologi pertimide & non nisi probabiliter ; parum faventibus Patribus : at verò homini certo nuper divinæ legis , Dei que contemptori , nemo tribuit. En igitur scopum dogmatis : verendum profecto , ne denique Sacerdoti vertant crimini , si peccatorem absolvat extra mortis articulum : alium necessitatis casum , quem quidem exprimendum putaret , non invenit Autor Methodi. Hæc ille cujus verba placuit describere longius , ut magis appareat quam falso Hypothesim illam Gummarianam præteritam , nec in ullo reprehensam Macarius diceret ab iis , qui contra Methodum scripserunt. Tu quid ad hæc Gummare ? nam quod scias , non evades appellando eum Macarianâ phrasi magnum Calumniatorem ; quid igitur facis , admittis confectaria ? quid ergo ad illud Ecclesiasticis 9. & tamen nescit homo utrum amore , an odio dignus sit : quid ad totum caput nonum sessionis sextæ Concilii Tridentini contra inanem Hæreticorum fiduciam ita definiens : *quilibet dum se ipsum , suamque propriam infirmitatem , & indispositionem respicit , de sua gratia formidare & timere potest* ; si nescit , si formidare potest , adeoque si ipse pœnitens moraliter certus non est (imo & de se & in se fallatur sæpè , ut vult Gabriëlis pag. 135. & Gummarus pag. 90.) quomodo , aut unde Confessario certitudo illa veniet , quæ moralis sit , & dubium omne , & prudentem formidinem abstergat ? negabis

ET INFELIX CONCORDIA. 159

bis igitur consequens? at cur ponis antecedens? nam legitima est consequentia: nec elaberis per Apologiam, ubi ais: *non est proinde quod quisquam mihi objiciat, nos de nostra ipsorum conversione numquam habere certitudinem omnimodam ac proinde minus habere de alterius: nam lubens fateor non opus esse certitudine illa omnimoda*: audio, verum hæc si de schola aliquis diceret, qui suum iudicio prudenter probabili honorem vindicat, nec cum Philosophis Lovaniensibus opinionem aut impossibilem facit, aut imprudentem, nec cum iisdem iudicium, quod quidem sit prudens, evidens necessario aut moraliter certum agnoscit; nedum cum Joanne Sinnichio doceat omnem opinionem quamvis probabilem esse peccatum; video in ipsius ore certitudinem illam *non omnimodam* sonare mitius, & de iudicio prudenter probabili posse explicari; sed te Gummare hæc dicere! te, qui opiniones quantumvis probabiles ad infernum usque relegas! certitudinem non vis omnimodam, crediderim equidem, nam si tu de Physica aut Metaphysica hisceres, non responsum tibi, sed helleborum darem; non ergo omnimodam vis certitudinem, sed certitudinem tamen, eamque ad minimum moralem, nam quod infra illam est, probabile est, & probabile tu sanctius in Philosophia, quam Bajum aut Jansenium in Theologia ejurasti: mitiga ergo quantum volueris, & diminue quantum potes tuam illam certitudinem, nisi tamen inter arctos certitudinis limites

con-

constiteris, ludibrium nobis debes : nam si vel tantillum à certitudine, & uno tantum pede deflexeris, ecce, quod haecenus pessimè odisti, in invisam probabilistarum classem velis nolis præceps devolveris.

Periculum autem non est, ne nimis illam extenuet, video enim, quam insulsè acerbo adeo per se dogmati acerbiora condimenta affundat; ineptas inquam similitudines comminiscitur, quibus suam de morali certitudine sententiam exasperet potius, quam illustret: quamquam quid dico comminiscitur, & illas ex Officina Vergeriana, teste Francisco Reymakers, in hos ipsos usus aptatas in suum librum transtulit, ut adeo vel hoc solo nomine suspectæ merito nobis sint, & Gummaro esse debuissent, si sincerus quidem Sacramenti Pœnitentiæ vindex esse volebat, quod ab eo primum excogitatae sint, qui Sacramentum ipsum, ut vidimus, non minus quam Hæretici, sed cautius, nec machinis apertè, sed cuniculis clanculum volebat abolitum; an huc non collimet moralis certitudo, quantam Gummarus exigit, invidiosum fortasse sit dicere; interim vin' scire qualem, quantamque exigit? *qualem & quantam citra dubium (verba ejus sunt pag. 198.) postulabit Rex de fidelitate Gubernatoris prius quam illum admovebit moderationi arcis vel civitatis nec cujuscumque arcis aut civitatis; sed ejus à qua regni pendet salus, siquidem cupiet esse moraliter certus, quod illi non sit animus regnum prodendi, præsertim si nil aliud*

aliud urgeat, neque premat necessitas illum præ cæteris ad id muneris evehendi. Placet hæc Gummaro Regis & Gubernatoris similitudo, & multo ante Consuetudinario eam ut aptaret, Gubernatorem illum sæpius perfidum, & singulis prope mensibus proditorem fecerat, & illo quidem uno exemplo (præter ea quæ articulo superiori dicta sunt) Consuetudinariis Sacramentum Pœnitentiæ prorsus sustulit. Nihil nunc mitior est erga Peccatorem non Consuetudinarium, qui cum semel saltem peccasse, semel debitam Deo fidem fregisse, semel animæ suæ salutem prodidisse ponendus sit, ita etiam in Gummariano exemplo, ut similitudo congruat, arcis ille moderator semel vicissim in Regem contumax, & rebellis statuendus est; quid nunc postea? *pro Rege*, inquit Gummarus, *Confessarium*, *pro arcis moderatore peccatorem cogita.* Obsecro Gummare noli hic cogitationes imperare, nam ut liberæ sunt cogitationes hominum, & hæc tua similitudo satis de se insolens, multum vereor, ne dum hortante te de Rege nonnulla & Gubernatore cogito, plura quam velis de te fortasse, tuaque methodo cogitem: quid enim est? Talem tu, tantamque de interiori pœnitentis dispositione certitudinem habere vis Confessarium, quantam & qualem Rex exigeret de fidelitate Gubernatoris perfidi semel & proditoris, ut arcem, à qua Regni sui salus penderet, ejus curæ tutelæque committeret? tuam fidem, Politico-Theologe, non hæc eo per cuniculum tendunt, ut quam raro aut numquam fidei

X

ejus-

ejusmodi Gubernatoris sui Regni propugnaculum crederet Rex, tam numquam, aut raro Confessarius . . . sed hæc scilicet cogitare satius erit quam dicere? aliqua tamen interrogare liceat, si non præstet omnia dicere: nam quos demum sui animi testes, quos vades proferet miser pœnitens? verba? suspecta sunt; lacrymas? his fidem quoque abjudicasti; singultus? nec hi pondus habent; imò, imò, inquis, *sincerus sit licet, sit candidus, sciatur hic & nunc nolle decipere; universa hæc non faciunt satis; hæc vetera, & aliquoties à nobis audita; nil novi habes? & qui tam bellulas similitudines protrudis, mirum si non hic quoque similitudinis aliquid ingeniosè adferas. Adfers enimvero: Quando propria agitur causa (ita prosequeris pag. 198.) non semper fit satis, dum aliquis in illa fidelitatem suam verbis testatam relinquit: notum hoc reddunt quinque familiaria exempla quæ tract. 1. quæst. 4. sextum faciunt argumentum: aliquid itaque amplius, quam verba, postulatur in causa propria: quod imprimis dicendum in argumento, ubi verba sæpè fallunt: deinde plura adhuc exigimus, dum personæ status majorem præcautionem requirit, & tertio maximè adnitendum sollicitudine, dum his omnibus accedit, quod persona, de cujus fidelitate agitur ob ante acta singulariter inconstantia, & infidelitatis suspecta est. Nullo negotio hæc tria probaverimus: primum quidem magnam pecuniæ summam, præsertim si non sit numerata, nemo citra necessitatem concedet peregrino cuiquam, & ignoto,*

et si

et si nihil illius se furari velle iste asseveret. Alterum non minus clarum : summam dictam minus committet personæ peregrinæ, & ignotæ, si illam pecuniâ egere novit : tertium denique sic monstratur : quam maximè quis alienus erit, ut homini peregrino, ignoto, & indigo pecuniæ custodiam demandet, si præter hæc omnia noverit quoque frequentia ejus furta : è quibus non solum elucet, quod ad certitudinem moralem de alterius dispositione non semper verba ipsius sufficiant, verum quod pro ratione argumenti, de quo agitur, pro ratione status personæ, & pro exigentia præcipuè actuum contrariorum, qui præmissi sunt, plures majoresque exigantur probationes, tum ad Confessarios conversus ita concludit : quod igitur propria in causa deceptionis periculum facile apprehendit Confessarius, hoc & in Dei & salutis proximi negotio eâ, quâ oportet, proportione servata, non minus percipiat, quemque se præstat in caducis, eum se exhibere debet in æternis : quare eam ut minimum, quam in propria causa expeteret certitudinem, hic quoque comparare satagat. Hæc ad longum descripsi omnia, ne si de meo inferuissem aliqua, mentem ejus in pejus malignè trahere viderer voluisse, vix tamen temperare possum, quin hic, sic quasi per parenthesis, Macarii verba interferam, nec ægrè id feret Gummarus, neque est cur ægrè ferat, non alterabit Gummarianum sensum (quæ eorum est concordia) parenthesis Macariana : hanc habe : cumque ratio dictet ad minus nos debere habere

tantam curam, æstimationem, & respectum erga pretiosissimum sanguinem unigeniti Filii Dei, quantam habemus erga argentum & lucrum nostrum; certè non minori curâ & prudentiâ uti debemus, ne illum prodigamus & periculo exponamus, quam utimur in exponenda pecunia nostra, quam non ita facilè periculo exponimus & confidimus homini, cujus fides nobis est suspecta; ita ille pag. 309. quid vobis videtur? si musici essent Macarius & Gummarus diversam putatis partem canerent? nunc ego ad te Gummare tuumque Pœnitentiæ tribunal revertor, & solus quidem; neque enim propius accedere audeat jam toties repulsus Pœnitens, qui post exhibita rite pœnitentialia opera, post præviam vitæ emendationem, post exutam tandem consuetudinem, jam denique longioris moræ impatiens dilatum toties Sacramenti fructum speraverat: sed enim sic quasi ex insidiis pœnitentialium tuorum de morali certitudine canones à me diligentius excuti audivit, tum etiam blandulis illis similitudinibus tantum animi hausit, quantum fatis ad laqueum est: ita enim ad se, nec ineptè prorsus pro rudi, incultoque ingenio; si homini ignoto, peregrino, pecuniæ indigo, furtique suspecto magnam pecuniæ suæ summam etiam non numeratam citius Gummarus citrà necessitatem concredet, quam pœnitentem eâ, quâ oportet, proportionem servatâ suis peccatis absolvat, video quam reliquam mihi Absolutionis spem relinquat, quem nondum meæ fidei suos loculos fatis crediturum intelligo; sic ille, sic nonnumquam est olitor
verba opportuna locutus.

Et

ET INFELIX CONCORDIA. 165

Et vero Trium-Viri, qui propria in causa fidem verbis abjudicatis, undè, aut quâ viâ moralem illam certitudinem, quæ & formidinem prudentem & dubium omne abstergat, undè, amabo, accipiatis? in promptu responsio est, per opera pœnitentialia & congruam satisfactionem, inquit P. Gabriëlis, *nisi enim PER OPERA PœNITENTIÆ (in correctione Romana maluit dicere per vera pœnitentiæ signa) Sacerdoti CONSTET de interiori contritione &c. pag. 126. item pag. 124. Sacerdos ei peccata dimittat, cum viderit CONGRUAM SATISFACTIONEM. Per facta, non verba inquit Macarius, & ex vitæ emendatione pag. 159. quisquis non fecerit præviè aliquos dignos pœnitentiæ fructus incipiendo alium vivendi modum applicando efficacia remedia malis consuetudinibus, & habitibus, dando eleëmofynas in se puniendo malum, quod contra Dominum fecit &c. non est beneficio Absolutionis dignus. Non audio quid sonet opera loquuntur: ita ibi de omnibus generaliter peccatoribus, & alibi centum in locis & in Tyrocinio jam ante dicentem audivimus: nec refert pœnitentem dicere, se habere verum dolorem ac propositum emendationis, quia non verbis sed factis hic agendum est; quod ore profert, facto ostendat. Idem inculcat toto passim libro suo Gummarus, & loca nos aliqua supra descripsimus.*

At redit nempè nunc quæstio, & eo revolvimur, undè abieramus; & benè singulis instat D. Nicolaus du Bois, dum unum Gummarum premit Thesi 1. conclus. 7. *tu Gummare (addamus nos Ægidi, & Macari) qui exigis*

*multas preces, jejunia, & opera pœnitentiæ prævia, si dicat, omnia illa feci; undenam Conversionis habes probationem & moralem certitudinem nisi ex verbis? debetne ad tribunal tuum producere testes adimpletionis eorum, quæ exegisti? undè constabit, quod non reinciderit, nisi iterum EX VERBIS? & licet revera non reincidisset, quâ alia probatione certus fies, quod deposuerit affectum? qui fortè non pervenit ad effectum, quia defuit occasio, aut quia retractus fuit puro humano metu non obtinendæ Absolutionis, & incurrendæ cujusdam infamiæ, si advertatur, quod non communicet in Paschate, vel alio die præcepto in aliqua communitate: ita ille ad te, Gummare, anno præterito, & adhuc responsum expectat, quamquam duabus te deinceps Thesisibus ad respondendum invitavit: sanè rusticitatis hæc quædam species, Viro honesto rogatum toties respondere nolle: nec suis caret conjecturis inurbanum istud silentium; non placet fortè medium obtinendæ pacis, quod exhibet conclusione prima, & ea præsertim quæ ibi habet paulò post medium de deferendis ad Sacram Sedem tamquam ad arbitram supremam ac judicem, quæ utrimque super hac Theologica lite replicæ in morem, duplicæque scribentur, & illud cogitas: *procul à Iove procul à fulmine.**

Eloquar hic, an tacitus prætermittam Confessarii cujusdam (utinam non plurium!) infamiæ & probrum? atqui profectò hic locus esset; nam ea quidem primam ex affectata illa certitudine originem traxisse dicamus potius, quam

quam in gravius tam sacri muneris opprobrium, deterius quid & lascivius cogitemus. Ignosce Lector, si strictim rem & obiter, si obscurius involutam exhibeo, quæ alioqui S. Hieronymi calamum & alteram ad improbum illum Diaconum, & procum sacrilegum Sabinianum increpatoriam epistolam postulare. Sed, ut dixi, hanc deferam sacro muneri Christianus homo reverentiam, ut & brevius dicam, ne mota diutius palus plus fæteat, & de industria obscurius, ut ii solum, quorum interest, intelligant, & intelligent, scio.

Non est Absolutio danda nisi certò de contritione, & interiori dispositione pœnitentis constet; & numquam licet uti materiâ quantumvis prudenter probabili, dum certa haberi potest; nec verbis credendum aut lacrymis; quod ore profert, hoc facto ostendat, pœnitentiâ opera præmittat, jejuret in cilicio & cinere, imo flagris in se ipse sæviat piè crudelis, & Christianam suorum criminum vindictam de se gloriosè exigat. His credat Confessarius, qui verbis non credit, hinc moralem certitudinem hauriat. At unde, nisi è verbis, hæc à Pœnitente sanctè præstita esse sciet, & ex verbis, propria præsertim in causa, ut ait Gummarus, certitudo moralis haberi non potest, & haberi tamen certitudo debet. Quid ergo? sanguine suo tincta strophia Confessario exhebebit? at & hic potest latere dolus; quid nudato corpore ipsas flagrorum reliquias, vibices, & cicatrices coram objiciat? imò certitudo
major

major haberi potest & Physica : fuit qui tam gloriosæ pœnitentiæ, ne verbis crederet, voluerit testis esse, nec otiosus testis, sed particeps, neque judicis jam, nedum patris, sed turpiorem personam induere, & in disparis sexus Pœnitente, corporis ante carnifex esse, quam animæ esset medicus. Fabulas non loquor, scio, pudor ! in partibus Hæreticorum à Vicario Apostolico (non illo tamen, quem depereunt Certitudinarii) durius pro officio increpitum; nec negavit ille factum, sed peculiari se id Spiritus S. instinctu fecisse professus est : impudens ! qui in tam impio facinore pietatis etiam laudem ambiebat; & parum se peccasse putabat, nisi infame crimen blasphema excusaret responsio. Apage apage certitudinem illam moralem, unde, si illa obtineri non potest, tam turpiter ad Physicam gradus fit; & novam ab Ecclesia sua Flagellantium sectam Deus avertat !

Hic finis esset, sed ne in luto sordidi finiremus, longiorem hunc Paragraphum S. Hieronymi suavioribus verbis in Psal. 119. exposit. 2. concludere placuit : *sed dicitis : non ex toto corde convertitur, mentitur. Nos dimittamus Deo judicium : rogat me, deprecatur : non dicit hoc verè; Deus novit : ego VOCEM AUDIO (notate iterum atque iterum Trium-Viri) EGO VOCEM AUDIO, Christus cor intelligit, ego suscipio quod audio, suscipiat Christus quod novit.*

*assumpti mutorgal a. p. noque ombur blup anloben al
eburris omi s. arripo mado m. m. m. 13. 2. 13.*

§. 3.

DIFFERENDA ABSOLVTIO,
quamdiu adest probabilis metus, ne relabatur.

PROBABILIS autem? obsecro vos Trium-Viri, sic de repente à vestra illa *certitudine* ad *probabilitatem* degeneratis? aut ex quo tempore ex ore vestro *probabile* ego audio? & quæ hæc varietas? ad Absolutionem dandam *moralis* requiritur *certitudo* de debita Pœnitentis dispositione; ad negandam *probabilis metus* sufficit de relapsu. Cur aut ea *probabilitas* ad dandam non sufficit, quæ sufficit ad negandam? aut cur ad negandam non postulatur, quæ ad dandam requiritur, talis ac tanta certitudo? Rem acu facilè tangeret, qui Vergeriani in Gallia conventiculi adhuc meminerit; quibus enim propositum est Sacramenti usum, quibus possint, aggravare oneribus, ut suâ ipsi sponte tanta pondera fideles excutiant, quid mirum, si *certitudinem* exigant, dum *probabilitas* alleviaret, & dum alleviaret *certitudo*, tum *probabilitatem* amplectantur: sibi nempe in suo proposito constant, & qui nil nisi onera quærunt, ut de *certitudine* ac *probabilitate* hic & nunc statuunt, ultra hic & nunc onerosior sit attendunt. Hæc satis ad enodandum hoc ænigma, nunc eorum placita audiamus.

Agmen ducat P. Ægidius, si forte ejus nomen tot censuris illustre ad doctrinæ hujus commendationem facere possit.

Y

In

In morali diabol. pag. 136. & *quamvis tales cum confitentur essent VERE CONTRITI & APUD DEUM JUSTIFICATI, nos qui de externis tantum judicamus, eos de lege ordinaria ABSOLVERE NON POSSUMUS, nisi instar bonorum medicorum PRÆCAVEAMUS IPSORUM RELAPSUM PER PLENAM VULNERUM CURATIONEM*: subdit immediatè in correctâ Romæ, & ibidem tamen damnata morali tutiore pag. 125. *non quidem sic, ut sit obducta cicatrix, sed ut absit morale periculum (adeoque & probabilis timor) proximi relapsus in consueta crimina.* Et in utroque libro §. 46. hanc primam præscribit regulam: *non absolvere eos, qui constanter peccato, ejusque commercio non valedicunt, nec remedia adhibere volunt contra vomitum suum; hætenus Catholicè (nisi sub ly constanter virus aliquod lateat) Si sic Ægidi dixisses omnia, laureatus nobis poteras redire Româ, non fulminatus; quinimo licet hæc (peccato ejusque commercio se constanter valedicturos & remedia adhibituros contra vomitum) polliceantur: tamen Confessario PROBABLEM FACIUNT METUM, NE CONTRARIUM CONTINGAT.* Imo nec polliceantur hæc tantum, sed revera verè contriti sint, & apud Deum justificati, ut jam jam dicebat. Tum S. Caroli verbis suam regulam stabilit, & iis ipsis, quæ & in Macario, & in Gummaro repetita invenio, ut tanto similiore inter se esse convincantur, quod non dogma modo, sed & dogmatis fundamenta non tam ex se mutuo, quam ex communi Magistro Vergerio per Scholasti-

laticam quandam, ut inter unius Magistri discipulos accidit, æmulationem avidè descriperint: sic enim ille eos docet parte 2. cap. 38. cui hic præfigitur titulus *Quatrième Regle de S. Charles, que les Confesseurs ne doivent point absoudre ceux, qu'ils jugent PROBABLEMENT DEVOIR RETOMBER dans leurs pechez, quelques promesses, & quelques protestations qu'ils fassent, de ne les plus commettre, & ita orditur, mais considerons la dernière Regle de ce S. Prelat, qui nous fera voir encore plus clairement que toutes les autres, LE GRAND NOMBRE de personnes, auxquelles les Prêtres SONT OBLIGEZ de differer l'Absolution, pour ne point abuser de leur ministere: tum adfert verba S. Caroli; quæ ad marginem Italicâ, ut S. Carolus ea scripserat, linguâ expressâ citat, ut mirari ad eò non debeamus, undè in præfatione Apologetica Italus nobis factus sit Gummarus; qui verba Caroli Italicè citet; potuit scilicet, quantum ad propositum satis erat, à suo Magistro didicisse hic Italicè loqui; poterit alibi, si usus ferat, discere græcè, nam & PP. Græcorum verba Græcè item citata passim in margine video: Romanè certè loqui ex eo libro hætenus non didicit; an discet aliquando? probabilis enimvero hic metus est. Sed de Gummaro mox.*

Macarius totam Patrum quam corradere potuit, auctoritatem ad hoc ipsum dogma stabilicendum adhibet pag. 225. 226. 227. 228. 229. hic longo ordine *Bernardum* videas *Ambrosium*, *Anselmum*, *Augustinum*, *Tertullianum*, *Isidorum*, *Hironymum*, *Gregorium*, *Eligium*. Hui!
 Y 2 quis

quis non vivam SS. PP. Bibliothecam Macarium credat? at scimus nempe, nec obscurum est, undè ea loca PP. liberaliter desumpserit, & satis quidem commodè; per varios errare libros necesse non habuit; in uno Vergerio (in hoc ferè uno SS. PP. legunt Trium-Viri) invenit omnia, & uno ferè exscripsit ex capite 39. partis 2. hæc maximè urget ex Patribus: *irrisorem esse, non pœnitentem, qui adhuc agit postea, quod ante pœnituit; pœnitere esse anteacta flere, & deslenda non committere; hominem digne agere pœnitentiam, qui præterita peccata plangit, & iterum plagenda non committit, pœnitentiam vanam esse, ubi emendatio nulla est: quæ omnia si tu non ad tui cerebri phantasiam, quod temerarium sit, sed ad mentem Angelici Doctoris (cujus inconcussa, tutissimaque dogmata Lovaniensi Academiae Commendat ALEXANDER VII.) fideliter interpretêre, & cum eo 3. p. q. 84. a. 10. ad. 4. contendas, dicendum, quod pœnitere est ante-acta flere, & flenda non committere, simul dum fleret, vel actu vel proposito. Ille enim est irrisor, & non pœnitens, qui simul dum pœnitet, agit quod pœnitet, vel proponit iterum se facturum quod gessit, vel etiam actualiter peccat eodem vel alio genere peccati. Quod autem aliquis postea peccat vel actu vel proposito, non excludit, quin prima pœnitentia vera fuerit; numquam enim veritas prioris actus excluditur per actum contrarium subsequentem. Sicut enim verè cucurrit, qui postea sedet, ita verè pœnituit, qui postea peccat. Reponit confidenter tyro Theologus pag. 228. verum hæc*

ET INFELIX CONCORDIA. 173

hæc (in D. Thoma) explicatio SS. PP. valdè est contorta. Risum teneamus amici: D. Thomas, cujus doctrinam, ut ipse Macarius fatetur pag. 5. *merito maximis elogiis integræ scholæ, Facultates Theologicæ, imo & Summi Pontifices condecorarunt, approbarunt, & commendarunt*, Sanctos PP. contortè explicat; Macarius primæ lanuginis magistrus genuinum eorum & legitimum sensum assecutus est; adeste Thomistæ & Angelicum vestrum Doctorem ab inepta juvenis injuria vindicate: & quod sciatis, sententiam in se ipse imprudens jam ante tulit in Tyrocin. pag. 5. qui enim Scholasticos, quod se & sua placita SS. PP. Oraculis præferri (ut ipse calumniose fingit) velint, *verè ibi bubones & noctuas esse dicit respectu Aquilarum illarum, Ambrosii Augustini &c.* quam honestum sibi ipse nomen fecerit, qui se vestro simul & Ecclesiæ Doctore non obscurè præposuit, non dicam, at Thomam vestrum inter Aquilas istas merito numerandum esse, hoc dico.

Eâdem nave cum P. Gabriëlis & D. Macario navigat Gummarus, & ad eundem portum non satis felicibus avibus, & remis Vergerianis properat tract. 1. q. 3. pag. 49. & seq. ac primò quidem Verba præmittit S. Caroli, quæ & in P. Gabriëlis, & Vergerio legimus: *est præterea consultum Absolutionem differre, donec evidens appareat emendatio in iis, tametsi dicant ac polliceantur, quod se eximent peccato, tamen Confessario probabilem faciunt metum, ne contrarium contingat.* Non favebat Carolinum istud consultum est, quod

quod consilii potius videretur esse, quam præcepti, & ad-
 verterat id Adversarius ejus Carolus Reymakers; occurrit
 ergo huic objectioni in præfatione Apologetica ad tract. 3.
 & dum *hic audis* inquit, *vocem CONSULTUM*, *ne propterea*
æstimes S. Carolum significatum voluisse, quod istud non sit
præcepti, sed consilii tantum. Debet ergo, si Gummaro
credas, nec tantum potest Confessarius Absolutionem
Sacramentalem differre, quamdiu probabilis remanet de
relapsu timor; etiam illi (quod profecto mirere lector)
quem hic & nunc ritè contritum, bene ad Sacramentum
dispositum, & ad Deum verè conversum non probabiliter
modo judicat, sed morali certitudine perspectum habet.
 Facile illud conficias ex pag. 49. ubi causam hujus metus
 probabilis non hinc modo proficisci dicit *quod Confessario*
non satis exploratus sit status Pœnitentis circa peccata præ-
terita, hoc est non satis innotuerit (debet autem ex ejus
 mente innotescere moraliter certo) *dolor sive detestatio*
peccati commissi; sed ALIUNDE etiam metum hunc manare,
quod periculum scilicet denuo labendi persentiscat,
idque aliunde, quam ex eo quod non sit satis explorata præfens
pœnitentis dispositio; tum etiam ex pag. 58. ubi sic sibi obji-
cit: Verum reponat quis Pœnitens non erit verè conversus,
vel erit: si prius, dictum potius oportuit quod propter absen-
tem debitam conversionem sit differenda; si posterius (nempe
si verè conversus erit) differri nequit, quod nullam verè con-
versis utilitatem pariat Absolutionis dilatio; & respondet
 pag.

ET INFELIX CONCORDIA. 175

pag. 59. quod ad primam objectionis partem attinet, *adsentio*: quid ad alteram respondendum, *assatim docet experientia*, negatque omnino *multiplex dilationis utilitas, quam & VERE CONVERSUS inde consequitur*. Tum pluribus multiplicem illam utilitatem exaggerat; sed eo ferè omnia recidunt; melius ita pœnitenti consultum iri, ne denuo relabatur; ridiculè, ut qui contra insultus Dæmonis, contra depravatam suam ipsius naturam, contra tam multiplices peccati illecebras fortiolem futurum sperat, si ipsius Sacramenti salutaribus gratiæ auxiliis destitutus in tot. hostes pugnare cogatur. Nam quod ait, Sanctis eum interea exercitiis, quæ spiritualis medicus præscripserit, contra peccata munendum, id, ut Pontifici Maximo demonstrat Franciscus Simonis pag. 131. & melius obtinebitur datâ jam Absolutione, & efficacius, propterea quod ea pietatis exercitia specialem medicinæ vim ab ipso Sacramento habitura, & Deo gratiora multò futura sint, quæ reconciliatus jam, & amicus Deo præstabit: videri potest hac de re latius, quam malè de adversaria factione, tam bene de Republica Christiana meritis, dicitur Franciscus Simonis pag. 126. & seq.

Atque hinc sponte fluit alterum illud de Consuetudinariis Gummari dogma, cujus tamen invidiam, si possit, excutiat; ne possit autem præter ea, quæ dicta superius sunt, facit hoc ipsum, quod habemus in manibus; si enim absolvere eum non liceat, cujus relapsus probabiliter
time-

timetur, tam certum est Consuetudinarium absolvi non posse, nisi exutâ non voluntate modò, sed ipsâ peccandi consuetudine, quam verum est non exutâ illâ consuetudine probabiliter Consuetudinarii relapsum timeri. Usque adeo còhærent inter se dogmata & quâ semel ire cæpit Gummarius, hac constanter pergit; quamquam felicior esset hoc in genere inconstantia: qui enim semel à recta via deflexit, hoc magis errat, quo constantius pergit.

§. 4.

*QUÆ HACTENUS DICTA SUNT
de differenda Absolutione, de eo etiam in-
telligenda, qui semel peccavit mortaliter.*

HUc Trium-Virorum rationes, huc eorum similitudines & exempla, huc congesta importune Patrum, Scripturæque testimonia, huc denique eorum cuniculi pertinent: Longum esset prosequi omnia, specimina demus aliqua.

Praxim primitivæ Ecclesiæ suspirant, & accrescente iterum fidelium caritate ad pristinum rigorem velint revocaram: atqui non in Consuetudinarios modo aut recidivos, sed in unius etiam peccati mortalis reos suos Pœnitentiales Canones rigidè decreverat.

Prima, & principalis ratio, quæ movit SS. Patres,
(ait

(ait Gabriëlis pag. 127.) ut longo tempore per opera pœnitentiæ affligerent, exercerent, & purgarent peccatores, antequam illos ad reconciliationem per Absolutionem admitterent, fuit violatio Baptismi; hoc Macarius, hoc non tacet Gummarus, & uno omnes ore sapius recitant, quæ ex Trid. sess. 14. cap. 2. & 8. perperam intellecta in hunc usum memoriæ mandasse videntur: Pœnitentiam laboriosum à SS. Patribus Baptismum merito dictum, & sine magnis nostris fletibus, & laboribus, divina id exigente justitia, pervenire nequaquam nos posse per Sacramentum Pœnitentiæ ad novitatem & plenam & integram (qualem per Baptismum accipimus) peccatorum omnium remissionem. Divinæ Iustitiæ rationem exigere, ut aliter ab eo in gratiam recipiantur, qui ante Baptismum per ignorantiam deliquerint; aliter vero, qui semel à peccati & dæmonis servitute liberati, & accepto Spiritus S. dono scientes Templum Dei violare, & Spiritum S. contristare non formidaverint: quæ omnia, ut patet, in unius etiam peccati mortalis reo obtinent. Loca porro S. Scripturæ, quibus tract. 1. Gummarus docet, conversionem tantâ non acquiri celeritate & facilitate, prout vulgo creditur, vel ipso Gummaro fatente pag. 201. si rectè calculum ponimus (verba ejus sunt) non solum agunt de Consuetudinariorum conversione, neque testimonia sub titulo primi Argumenti contra subitanæ Consuetudinariorum conversionem allegata id solum innuunt: & paulo antè ipse sibi ita objecerat pag. 200. ex doctrina sua consecaneum videri, quod ille, qui vel semel

Z

pec-

peccavit mortaliter, peccato saltem externo & graviore, non poterit absolvi primâ vice, quâ Confessarium absolvendus accedit. Confessarium sanè invidiosum, sed D. Gummarus vir, ut est, intrepidus non magnoperè abhorret; & pag. 202. responsi loco sit, inquit, quod pœnitens priusquam Confessarium petiturus absolutionem primum accedat, potest sua sponte egisse ea omnia, quæ confessarius absolutionem dilaturus præmittenda absolutioni judicaret; ac proinde eo eventu absolutio huic Pœnitenti ne prima quidem vice differenda fuerit: quæ porrò præmittenda judicaret, ita mox enumerat: quapropter in Concionibus & Catechismis sæpè numero commonendus est populus ut per preces, jejunia, aliaque pœnitentiæ opera sese eo, quo par est, tempore præparet, atque eo pacto per Pœnitentiæ gradus ad veram tandem conversionem enitatur. At, quid si preces illas, jejunia, aliaque pœnitentiæ opera sponte suâ non præmiserit? dubia profectò ex dictis non est responsio; qui enim Absolutionem eo eventu dari patitur, quo illa præviè ad confessionem omnia ipse Pœnitens ritè præmiserit, ut aliud nihil dicat, non obscurè facit intelligi, quæ de Pœnitente, qui secus fecerit, animo suo sententia sedeat. Habet hoc scilicet bimembris sub conditione responsio, ut earum ferè alteram intelligenti explicasse sufficiat: familiari id exemplo videamus (amat familiaria exempla Vir Eximius) si Dominum Gummarum ego conveniam, & de Petro E. G. quem commendatum volo, sollicitè inquiram promoverine
in

in Lovaniensi Academia ad Gradus Academicos possit? & ille respondeat; posse enim verò, dummodo Innocentii X. fel. rec. & Alexandri VII. Pontificum contra quinque Jansenii Propositiones Constitutionum Religiosam Observantiam promiserit, & juraverit; hærebo ego quidem, candidè fateor, & stupebo aliquantulum, non quod mihi plenè responsum non sit, aut ex dictis non intelligam promoveri eum neutiquam posse, si Religiosè earum Observantiam promittere & jurare noluerit; hærebo tamen, & animi dubius mecum ipse exigam, quo potissimum modo hæc duo componere possim & combinare, D. Gummarum, aliosque nonnullos & promotos esse in Theologica Facultate ad Gradus Academicos, & tamen perjuros non esse; at hoc erit profectò, sicut omnia per cuniculum agunt, sic & in ipsos Academicos Gradus per cuniculos irrepserint; & aliquid sanè ejusmodi de Gummaro spargi aliquando memini.

Jam verò Hypothesis quarta, & quæ huic, quasi basi, innititur feralis illa certitudinis moralis machina an Conventudinos solos, solos Recidivos opprimit? quid illud? *illum de cujus sincero dolore vel proposito merito dubitatur* (hoc est, uti vidimus, moralis abest certitudo) *absolvere citra necessitatem nequaquam licet*: non in omnes promiscuè peccatores, quam decretoria, tam generalis hæc fertur sententia? & exempla quidem dulcicula illa & mellita de Rege, & Governatore, de pecuniæ apud ignotum deposito &c.

per Consuetudinariorum, & Recidivorum latus eos etiam ferire suprâ vidimus, qui vel semel perfidi Deo juratam in Baptismo fidem impiè fregerint. Fac tamen moralem illam certitudinem, quæ aut raro admodum, aut nunquam habebitur, fac haberi tamen, nec de interiore modò hujus Pœnitentis dispositione, sed de debita etiam, & necessaria, ut illi volunt, per preces, per jejunia, aliaque pœnitentiæ opera præparatione fac constare certo; adhuc hæret in vado miser pœnitens, quamdiu Confessario relapsum ejus timere lubuerit. Est sanè hæc, si æqui sumus rerum æstimatores, est indigna & ferrea lex: tu quantumvis verè ad Deum conversus, quantumvis candidè, & humiliter delictum, cujus unius reus es, ritè confessus, quantumvis verè, quantum cum Sacramento, non sine eo sufficiat, corde contritus es, & id mihi certitudine morali perspectum est, sed aliundè timor mihi probabilis suboritur, ne in idem denuo relabaris (& est profectò cur metuamus, quamdiu tot peccandi illecebræ, & pericula nos undiq̃ue circumstant; & ad mortem usq̃ue circumstabunt) vade tu interim, tuo volutare in luto, sub servitute Diaboli perdura, donec mihi timor ille exciderit: quando autem ille excidet? nescio, hoc scio prudenter relapsum metui non posse, dum extrema vitæ hora relabendi tempus non relinquet. Hæc Gummare de simplice, & unius criminis peccatore qui doceas, quos nobis reliquos peccatores facis, quos, tuâ methodo veluti *filo* è peccatorum labyrintho eduxisse

eduxisse te, in tua ad Lectorem Præfatione, tam magnificè gloriaris? Nisi fortè eo id sensu velis intelligi quo de carnificum grege olim aliquis se quoque *filium* habere jactabat, quo Reipublicæ maleficos è peccatorum labyrintho uno nodo educeret.

*APPENDIX AD ARTICULUM
tertium de Absolutione peccatorum venialium.*

Pertinacius, quam putaret aliquis, bellum in absolutionem Sacramentalem geritur: pulsa toties, fugataque, dilata, & negata, non Consuetudinariis modo & Recidivis, sed unius etiam peccati reis Absolutio apud pios saltem, & bene Christianos securam se, & ab hostium machinis tutam consistere posse credidit; sed frustra; huc quoque eorum cuniculi pertingunt: id hac Appendice videamus.

Ac primo quidem terrorem sacrilegii incutiunt, cujus propinquum planè in confessionibus solorum venialium periculum esse putant. Subdolum meherculè artificium ad venialium confessionem penitus è medio tollendam; quid enim pronius, quam ut teneræ piorum conscientia, & ad peccati gravioris suspicionem levem, & umbram anxia, diris hinc sacrilegii terriculamentis territa ita secum stant, ut leviora hæc piacula aliis deinceps pietatis exercitiis tutò potius securèque eluant, quam tanto tam atrocis criminis periculo confitendo se exponant. Tum solito suo
more

more sua figmenta primitivæ affingunt Ecclesiæ, & hanc posterioribus Ecclesiæ sæculis inductam consuetudinem, & primis Christianis incognitam esse dicunt, ut in hanc quoque confessionem, quæ alioqui ferventioris videbatur pietatis opus, refrigescens fidelium caritas degenerasse putetur. Atque hoc alterum est artificii genus; ut enim piæ magis, & sanctiores sunt animæ, ita ad optimum & primum fidelium fervorem suæ vitæ rationem volent exigere. Absolutionem denique negari melius contendunt, nisi dum certò constat de sufficienti ad ejusmodi confessiones dispositione quare Confessarios sollicitè monent, cauti sint, justam enim sæpè adesse causam dubitandi de sufficienti dolore; dent ergo nudam potius benedictionem; & tantò absolutionem negent liberalius, quantò securius errare possunt ob minorem absolutionis necessitatem: brevius, si satis auderent, & apertius dicerent, abolendam prorsus venialium absolutionem, imo & eorundem Confessionem. Sed cunicularii sunt, & res matura satis non est, & matutinè nimis quæ canunt, ferale sibi carmen aves canere perhibentur. Nunc eos audiamus.

Macarius pag. 372. *periculum*, inquit, est, quod SACRILEGIO exponet Pœnitentiæ Sacramentum, illud irritum reddendo, eo quod non sufficientem materiam seu dolorem cordis & propositum efficacæ adferat: & ante dixerat: *experientiâ teste ac multo rem piorum magno cum dolore constat, quando quis per consuetudinem venialibus peccatis certis & determinatis affectu*

ET INFELIX CONCORDIA. 183

affectu implicitus est, non ita facile statim affectum suum ab illis abstrahere potest & sæpè vult & conatur, tamen adhuc nequit, donec variis contrariæ virtutis exercitiis, & multis ad Deum fuis precibus eum sensim vincat. En quantam difficultatem obvolvatur. pag. 373. Deinde non solum GRAVI PERICULO sese exponunt jam dicti, verum sæpè & illi, qui quotidie eadem peccata venialia leviora, & à quibus infirmitas humana difficillimè immunis esse potest, confitentur. Pag. 375. Ex quibus liquet, non esse probandam illorum praxim, qui quotidie absolvunt illos, qui quotidie cum iisdem peccatis venialibus ad confessionem veniunt. Pag. 376. Est quidem efficax remedium ad delenda peccata quotidiana venialia, quotidiana confessio, dummodo adsit de illis dolor & voluntas relinquendi: at illa, cum non ITA FACILIA SINT, & nulla quoad ullum determinatum in particulari emendatio Confessario appareat, justam SÆPÈ habent causam valde dubitandi de sufficienti dolore & efficaci proposito, adeoque NON DANDI ABSOLUTIONEM Sacramentalem, sed eos clam imposta pœnitentia dimittendi. Et rationem addit, quam supra annorabam: si enim vere ex amore Dei doleant, &c. Vix dubito, quin & SINE ABSOLUTIONE eorum consequantur remissionem. Tum addit: non intendo praxim illorum culpate, qui quotidie confitentur sua venialia, id enim bonum, ac utile est, tum ad se humiliandum, tum ad habenda pro illis à Confessario remedia, tum ad habendam (nota) si NON ABSOLUTIONEM, saltem BENEDICTIONEM Sacerdotis Vicarii Christi. AT VELLE QUOTIDIE

TIDIE HABERE SACRAMENTALEM ABSOLUTIONEM A SACERDOTE, HOC PROBARE NON POSSUM. Et Paulo inferius: *ex SS. PP. evinci non potest, quod fuerit in Ecclesia praxis confitendi venialia peccata, & ab iis absolventi; & multo probabilius est quod fideles in Ecclesia multis sæculis non fuerint illa confessi, & ab illis solis sacramentaliter absoluti.* Non legit Macarius tam diligenter literas Vergerianas, quam librum ejus de frequenti Communione, nam has profecto si legisset, non tam timidè dixisset *multo probabilius est, sed, certissimum est.* Ita enim habet ille parte 1. epist. 32. *Confessio peccatorum venialium non fuit in usu ordinario per Ecclesiam, nisi valdè sero ad expiationem ipsorum: quia spatio mille annorum & amplius justis, qui ea committebant, satis habebant, ut plurimum eligere sua sponte quasdam pœnitentias leves, priusquam assisterent S. Missæ Sacrificio.* Et epist. 92. *Confessio est postremum adminiculum, quod Ecclesia adhibuit ad delenda peccata venialia: alia omnia sunt magis antiqua.*

Quam non alienus sit D. Gummarus, habemus ex ejus Methodo tract. 1. q. 4. obj. 6. ubi inter alia hoc artificiosè urget, quod jam ante præmonui: *quorsum enim cum novi peccati (& sacrilegii quidem) periculo confiteri illa, quæ tot aliis mediis queunt expiari? Et ante dixerat: Quod novum peccatum committi possit, instituendo solorum venialium confessionem.* Unde deducit, quod gravi . . . periculo se exponunt, qui exigua cum præparatione in dies ferme singulos eadem confitentur venialia: tum præoccupat Adversarios, ut qui

San-

Sanctorum exempla possent objicere, quorum eam fuisse scimus laudabilem pietatem, ut frequenter admodum, & prope quotidie, noxas illas leviores confiterentur; at illos semper absolutos Sacramentaliter negat Macarius, Gummarius dissimulat, sed ab eorum exemplo ad eos solum deduci consequentiam patitur, qui veluti Sanctorum æmuli, ad æqualem cum iis dispositionem assurgant. *Si quis proinde, inquit, eo enitatur, ut hanc illorum assequatur dispositionem, sequatur & confitentes, non improbitur.* Et in Apologia pag. 104. *imo si toties dispositi sint, uti fuerunt Sancti quidam, etiam probandum, ut confiteantur singulis diebus, sicut & Sancti illi.* Atque hoc novum est, & subtilè artificium, nam præterquam quod ad paucos admodum eam venialium absolutionem ita restringat, hoc præterea negotii teneris conscientis facefcit, quod ut humiliores quæque sunt, quæ sanctiores sunt, ita demissius de se sentiant, nec putent adeò se absolutionem eam posse prætere, nisi superbius de se præsumant parem cum illustrioribus Sanctis animi dispositionem se assecutas; erit ergo proinde sanctæ humilitatis nota non vulgaris, aut omninò venialium confessione abstinere, aut certe ab iis per Sacramentalem formam nolle absolvi. En quam subtiliter sub terra sine strepitu longius cuniculus, quam suspicio ferret, paulatim producat.

Nec contemnendum est, quod statuit de plerisque religiosorum institutis, quæ ad debitam in suorum animis

puritatem sollicitius conservandam, Confessionem quot
 hebdomadis unam alteramvè piè præscribunt. *Pium est,*
inquit, instituere confessionem, quam nulla etiam sequatur
absolutio, nec expectetur secutura, nisi quando constat (& de-
bet id quoque constare moraliter certò) de sufficienti dolore
& proposito: aliud namque est confiteri, aliud absolvi; hoc
mirum herculè apud vos Gummare, quam verum sit: nam
Consuetudinarius, Recidivus, simplex peccator, confitentur
omnes & nemo absolvitur. Tum belle locum aptèque con-
cludens ultiores ictus ita retundit: præterea ejusmodi statuta
nihil doctrinæ huic derogant: cur nihil autem derogent? nam
ut benè, & pro suo nomine solidè, notat Praxis R. P. à Bur-
gundia, hæc, inquit pag. 256. à summis Ecclesiæ Pontificibus
approbata sunt, & indubiè intelligi debent, uti intellecta
à Religiosis aliisque omnibus fuerunt hæctenus, de confessione
non tantum humilitatis, alteriusvè virtutis exercendæ, sed
& Absolutionis obtinendæ gratia, quamque Absolutio
ipsa sequatur. Perstat tamen ille, & nihil, inquit, doctri-
næ huic derogant, quid ita? præcipi enim iis non potest, ut
Absolutio cum Sacramenti irreverentiæ periculo impertiatur:
atque ita per insignem temeritatem frequentioris ejusmodi
in Religione confessionis præceptum, Sacrilegæ absolutio-
nis periculo censet esse obnoxium. Et hoc præceptum
Spiritus S. primis religionum conditoribus inspiravit? hoc
Pontifices Apostolicâ suâ autoritate confirmarint? hoc
universa denique per orbem Ecclesia per tot sæcula per-
 petuò

petuò approbarit ? quid dicam ? novum hominibus istis non est , de Religiosis , eorumque statutis & sentire sinisterrius , & loqui ; & nota jam pridem est pura illa eorum in Religiosos caritas.

Haecenus docuit Gummarus, nec sequius facit, quam docet, practicus melior quam Magister. Testatur Autor Speciminum p.2. pag.79. bis quâque hebdomade Gummaro confiteri Gummarianas illas seu Virgines seu Matronas, quas usitato jam in Belgio nomine Marollas plebs vocat ; & earum Matrem interrogatam an absolveret etiam ? ad hunc ferè modum respondisse: *ô bone! non semper pretium Sanguinis Christi per Absolutionem impenditur. Laudo virum; cæpit facere & docere.*

Unus Gabriëlis nunc super est; verum tacet hîc ille, certè nihil magnoperè de eo dicendum occurrit , quamquam ex ejus principiis id facîle effici possit , si dixisset aliquid , nihil quidquam Vergeriano Trium-Viratu dicturum fuisse indignum : interim quamdiu tacet , & nos de eo taceamus ; claudicabit hinc , fateor, aliquantulum parallelum nostrum & instituta jam sæpè inter Trium-Viros similitudo: verum quid tum postea? dummodo ad Macarii, Gummarique causam prodesse nihil possit subruendæ absolutioni aliquantò plus operæ utrumque contulisse, quam apertè sit ausus hæcenus , de se satis alioqui confidens , P. Ægidius: quod si omen tamen aliquod in ternario , numero esse putetur , supplebit ejus vices strenuè scriptionis Flandricæ

Autor, cui titulus: *Noodige Wetenschap voor desen tyt om profytelyck te biechten ende te communiceren*, usque adeo deficiente uno, non deficit alter aureus. Verba ejus exhibet laudatus sæpè Franciscus, & Christianum de suo commentarium attexit pag. 158. & 159. *de his primi Christiani*, inquit anonymus iste perbene instructi fuerunt, qui QUOTIDIE communicabant, uti & modo Sacerdotes, SINE CONFESIONE; idque quia non est necesse confiteri peccata venialia. Mox reprehendit eos qui scrupulosius, quam ipsius judicio par sit, peccata venialia confitentur, & id fieri ait magna offensione hominum peccatorum, pro quibus instituta est sedes confessionis, ac denique, sequitur, inquit, quod regulam Christianæ perfectionis non debeamus ponere in confitendo sæpè & diu, sed in vivendo ita, ut cum primis Christianis non debeamus confiteri, qui (ut ante dixerat) sine confessione quotidie communicabant; hæc tam præclara monita notitiam putat & vocat necessariam hoc tempore ad confitendum & communicandum utiliter. Quid vobis viderur? nonne, quam hic patiebamur P. Gabriëlis jacturam, cum fænore reparat Auctor ille? Nunc utiliora monita & sanctiora audiamus, quæ ad extremum de industria servavi, ut audita ultimo altius, ut sit, animo & diutius inhærent, & felicem, si possint, Vergerianorum dogmatum aut oblivionem, aut contemptum inducerent. Dabit ea S. Franciscus Salesius (cujus ante alios autoritatem profero, quod in suas eum partes adversarii violentius trahere conentur) part. 2. Introd. cap. 19. *confitere*

hu-

ET INFELIX CONCORDIA. 187

humiliter, inquit, & devotè singulis octiduis, & semper, si fieri potest, dum communicabis, etiamsi nullius peccati lethalis conscientia te remordeat: quia per confessionem NON TANTUM RECIPIES ABSOLUTIONEM VENIALIUM, quæ confiteris, sed etiam &c. dabit ea Hipponensis Augustinus in seiplo (non in Iprensi aut Vergerio Lectus) epist. 118. ad Jan. siquid tota per orbem frequentat Ecclesia, quin ita faciendum sit disputare, insolentissimæ insanicæ est; dabit ea denique, quæ nobis omnium instar esse debet, Tridentina Synodus sess. 14. cap. 5. venialia, quibus à gratia Dei non excludimur, & in quæ frequentius labimur rectè & utiliter, citraque omnem præsumptionem in confessione dicuntur, quod piorum hominum usus demonstrat. Taceant homines, Spiritus Sanctus locutus est.

ARTICULUS QUARTUS.

Quartus, & ultimus Cuniculi primi anfractus.

De Articulo Mortis, & extrema necessitate.

Mysterium hic latet, inquires; nam cur ipso in titulo, ut aliis quidem articulis hætenus factum est, non additur qualis iste cuniculus sit, & quid hac demum in re, aut apertè sentiant, aut tacitè moliantur Adversarii. Dicam, Lector; mysteria enim, quod scias, quàm in fide nostra agnosco fideliter & piè veneror, tam in scribendo sicut in